

3. Проект Закону України від 29.05.2014 р. «Про основи запобігання та боротьби з економічними правопорушеннями і здійснення фінансового контролю». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon>
4. Указ № 128/2013 «Про національний план дій на 2014 рік». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>
5. Скоропад І. С., Пахолок Н.І. Державний фінансовий контроль в Україні: проблеми та шляхи реформування / І.С. Скоропад, Н.І. Пахолок // Науковий вісник НУІТУ України. – 2011. – Вип. 21.3. – С. 263-268.
6. Бардаш С.В. Про доцільність централізації державного контролю в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov. htm>. – Національна бібліотека України ім. Вернадського.
7. Закон України від 26.01.1993 № 2939-XII “Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/>.
8. Діденко Н.Г. Організаційно-правові засади правоохоронної діяльності в ЄС : регіональний аспект. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2013-1/doc/5/01.pdf>
9. Guardia di Finanza. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gdf.gov.it/GdF/it/Home/>
10. Financial Police Office. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.finance.gov.mk/node/813>
11. The Vancouver Police Department. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vancouver.ca/police/organization/investigation/investigative-support-services -crime.html>
12. Проект Закону України «Про правила професійної етики на публічній службі та запобігання конфлікту інтересів» від 14 травня 2009 року за N 4420-1 <http://search.ligazakon.ua/.html>

УДК 347.73

Андрєєв Р. Г., здобувач кафедри фінансового права
Національного юридичного університету ім. Я. Мудрого

Теоретичні та практичні проблеми правового регулювання контрольних повноважень органів стягнення

Проаналізовані норми чинного фінансового і податкового законодавства, питання щодо процедури стягнення податкового боргу, реалізації контролюючими органами відповідних положень.

Ключові слова: контролюючі органи, органи стягнення, податковий борг, платники податків, стягнення податку, суб'єкти податкових правовідносин.

Проанализированы нормы действующего финансового и налогового законодательства, вопросы по процедуре взыскания налогового долга, реализации контролирующими органами соответствующих положений.

Ключевые слова: контролирующие органы, органы взыскания, налоговый долг, плательщики налогов, взыскание налога, субъекты налоговых правоотношений.

Analyzed the norms of the current financial and tax law questions on the procedure for collection of the tax debt, the implementation of the relevant provisions of the regulatory authorities.

Keywords: control bodies, foreclosure, tax debt, tax payers, tax collection, tax legal entities.

Загальновідомо, що категорія «правовий статус» є ключовим, центральним поняттям юридичної науки, яка притягує досить сильно увагу юристів. Так, в юридичній науці єдиного визначення поняття «статус» поки немає, а саме тому існує декілька підходів до його визначення. Так, у «Юридичній енциклопедії» під поняттям правовий

статус (лат. status - становище) розуміється сукупність прав і обов'язків фізичних та юридичних осіб. В свою чергу М. М. Марченко підкреслює, що правовий статус є визнаною конституцією або законами сукупність вихідних, невід'ємних прав і обов'язків людини, а також повноважень державних органів і посадових осіб, які безпосередньо закріплюються за тими або іншими суб'єктами права [1, с.704].

В юридичній літературі багато авторів розрізняють загальний, спеціальний та індивідуальний (галузевий) правові статуси. Так, поняття загального правового статусу є загальноприйнятим. Н. В. Витрук вважає, що загальний правовий статус охоплює ті юридичні права, обов'язки і законні інтереси, які притаманні всім громадянам і кожному громадянину окремо незалежно від особливостей їх соціально-класового, статевовікового, сімейного, службового і тому подібного положення (приналежності) [2, с. 157]. В свою чергу спеціальний правовий статус визначається нормами спеціального законодавства. Наприклад, суб'єкти фінансових правовідносин можуть бути суб'єктами бюджетних, податкових, валютних та інших фінансово-правових відносин. Зважаючи на це, правовий статус суб'єктів правовідносин може бути загальним та спеціальним. Саме останній визначається нормами бюджетного, податкового, валютного та іншого спеціального законодавства. В свою чергу галузевий правовий статус визначається нормами окремої галузі права. М. М. Марченко підкреслює, що в області публічного права органи держави виступають як самостійні суб'єкти права на здійснення повноважень щодо здійснення владних функцій державної влади, управління і правосуддя. Правовий статус державного органу окреслюється його компетенцією. Тільки прямо вказані в законі повноваження (владні права і обов'язки) складають його правовий статус [1, с.707].

Дослідження теоретичних та практичних проблем правового регулювання контрольних повноважень органів стягнення неможливо без аналізу правового статусу органів доходів і зборів. Треба відзначити, що на сьогодні існує певна проблемна ситуація, яка пов'язана з використанням таких термінів як «органи доходів і зборів», «контролюючі органи», «органи стягнення». Використання даних термінів призводить до законодавчої плутанини.

Щодо використання терміну «органи доходів і зборів» необхідно відзначити, що ця система органів закріплена в наступних нормативно-правових актах. Так, згідно Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» в якості органів доходів і зборів виступає центральний орган виконавчої влади, що формує державну податкову і митну політику (в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів, єдиного внеску) та забезпечує її реалізацію (центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику) та його територіальні органи [3]. В даному випадку законодавець підкреслював особливу роль та переважну компетенцію Міністерства доходів України та його територіальних органів над компетенцією Пенсійного фонду України та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування у сфері адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Згідно з нормами Митного кодексу України органи доходів і зборів є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, митниці і митні пости [4]. Таким чином, «органи доходів і зборів», які реалізують державну митну справу згідно з нормами Митного кодексу України були представлені Міністерством доходів України, митницями та їх структурними підрозділами – митними постами. В даному випадку зазначені органи виступають в якості контролюючих органів, так як здійснюють контроль за правильністю справляння митних платежів, контроль за

правильністю їх обчислення, своєчасності та повноти їх сплати тощо. Таким чином можна зробити висновок, що органи доходів і зборів, які в межах норм Митного кодексу України виконують завдання, що покладені на них в межах державної митної справи є органами стягнення. Дане положення можна підтвердити в питаннях обліку сум податкового боргу за митними платежами (у тому числі штрафних санкцій та нарахованої пені на сум податкового боргу), а також його погашення шляхом примусового стягнення митних платежів у межах повноважень, визначених Митним кодексом України.

Загальновідомо, що з метою оптимізації системи центральних органів виконавчої влади 24 грудня 2012 року Президент України підписав Указ № 726/2012, яким було утворено Міністерство доходів і зборів України, реорганізувавши Державну митну службу України та Державну податкову службу України, а також поклавши на Міністерство, що утворюється функцію з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Створення такого відомства в структурі органів виконавчої влади було нововведенням для України. До цього часу реалізацію державної політики у митній сфері здійснювала єдина система митних органів, до складу якої входили Державна митна служба України, спеціалізовані митні органи, митниці та митні пости.

Відповідно до п. 1 Указу Президента України від 18 березня 2013 року № 141 / 2013 «Положення про Міністерство доходів і зборів України» Міністерство доходів і зборів України було головним органом у системі центральних органів виконавчої влади України з питань: забезпечення формування єдиної державної податкової, державної митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізації єдиної державної податкової, державної митної політики; забезпечення формування та реалізації державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування; забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями при застосуванні податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску.

Основними завданнями Міністерства доходів і зборів України були: 1) забезпечення формування єдиної державної податкової, державної митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізації єдиної державної податкової, державної митної політики, а також боротьба з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, здійснення в межах своїх повноважень контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів та інших платежів; 2) забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів; 3) забезпечення формування та реалізації державної політики з адміністрування єдиного внеску, а також боротьба з правопорушеннями при застосуванні законодавства з питань сплати єдиного внеску; 4) забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері контролю за своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленій законом строк, дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), а також за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, торгових патентів. Деталізуються зазначені завдання у п. 4 Положення про Міністерство доходів і зборів України, а права для виконання покладених на даний орган державної влади завдань перераховані у п. 6 цього Положення. Міністерство доходів і зборів України було юридичною особою публічного права, мало самостійний баланс, печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки, рахунки в органах Державної казначейської служби України.

Міністерство доходів і зборів України здійснювало повноваження безпосередньо та через територіальні органи. До територіальних органів Міністерства доходів і зборів України належали його територіальні органи в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, міжрегіональні територіальні органи (повноваження яких поширюються на кілька адміністративно-територіальних одиниць), митниці, спеціалізовані департаменти та спеціалізовані органи Міністерства доходів і зборів України, державні податкові інспекції в районах, містах (крім міст Києва та Севастополя), районах у містах, об'єднані та спеціалізовані державні податкові інспекції. Територіальні органи Міністерства доходів і зборів були правонаступниками територіальних органів Державної податкової служби та Державної митної служби, що реорганізувалися. Перелік територіальних органів Міністерства доходів і зборів України було визначено постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2013 року № 229 «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів». У відповідності до цього підзаконного акту регіональні податкові служби були замінені на головні управління, яким підпорядковувалися по одній митниці і практично колишні податкові інспекції.

Треба зазначити, що органи доходів і зборів здійснюють різносторонню та специфічну діяльність у сфері митно-правового регулювання. Створення митних органів України відноситься до 25 червня 1991 року, коли Верховна Рада України прийняла Закон України «Про митну справу в Україні». Саме 24 грудня 2012 року згідно з Указом Президента України «Про деякі заходи оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» фактично став датою припинення функціонування митних органів України в якості самостійних одиниць органів центральної виконавчої влади та подальшого передання функцій з реалізації державної митної справи до органів доходів і зборів.

Зосередимось на визначенні митних органів. Необхідно відзначити, що цілі, завдання, організація функціонування митниць та податкових інспекцій були досить різними в розгалуженій системі Міністерства доходів України, незважаючи на те, що вони об'єднані єдиною державною фіскальною природою. До того під час взаємодії органів доходів і зборів з Пенсійним фондом України та фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування при зборі та обліку єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування теж виникали певні функціональні незручності.

Так, Закон України «Про митну справу в Україні» від 25 червня 1991 року, Митний кодекс України вказували на те, що «митні органи України» або безпосередньо здійснюють митну справу, або безпосереднє здійснення справи покладається на митні органи. Тобто в даному випадку законодавець не конкретизує правовий статус митних органів, а робить акцент щодо питання реалізації державної митної справи. В подальшому у Митному кодексі України, затвердженому Законом України від 11 липня 2002 року в якості митних органів виступають спеціально уповноважені органи виконавчої влади в галузі митної справи, на які відповідно до митного кодексу України та інших законів України покладено безпосереднє здійснення митної справи. Саме в даному випадку особливо була підкреслена правова роль митних органів у галузі державної митної справи. На жаль, у Митному кодексі Україну, затвердженому Законом України від 13 березня 2012 року було дано визначення «митних органів» як невід'ємної частини митної служби України, яка у свою чергу виступає складовою частиною системи органів виконавчої влади України. Тобто в даному визначенні законодавець чітко визначає тільки невід'ємний зв'язок митних органів з митною службою України, яка функціонувала на той період та широко відмічає місце митних органів в загальній системі органів виконавчої влади України. Державна митна служба на той час була центральним

органом виконавчої влади в галузі митної справи, діяльність якого спрямовувалась і координувалась Кабінетом Міністрів України через Міністерство фінансів України. Реорганізована Державна митна служба України входила до системи органів виконавчої влади та утворювалась для реалізації державної політики у сфері державної митної справи [5].

Митниця є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, печатку та бланк із зображенням Державного Герба України та із своїм найменуванням і діє відповідно до Конституції України, МК України, інших нормативно-правових актів та на підставі положення, яке затверджується наказом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. Митниця здійснює свою діяльність на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці (Автономна Республіка Крим; область; міста Київ, Севастополь). Окремі митниці можуть здійснювати свою діяльність на територіях двох чи більше адміністративно-територіальних одиниць або на всій території України.

Усього в Україні станом на 2013 рік діє 27 митниць (Кримська, Вінницька, Ягодинська, Дніпропетровська, Східна, Житомирська, Чопська, Запорізька, Івано-Франківська, Київська, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Південна, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська, Севастопольська, Київська міжрегіональна). У населених пунктах, на залізничних станціях, в аеропортах, морських і річкових портах та інших об'єктах, розташованих у зоні діяльності митниці, в міру необхідності створюються її відокремлені структурні підрозділи (митні пости). Митний пост є контролюючим органом, який входить до складу митниці як відокремлений структурний підрозділ і в зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на органи доходів і зборів.

Виходячи з проведеного аналізу правового статусу вказаних органів, має сенс зазначити, що перелік завдань саме органів доходів і зборів є досить не визначеним. З цієї нагоди, Д.В. Приймаченко зазначає, що ця неоднозначність, у свою чергу, породжує проблему, пов'язану з визначенням функцій, встановленням повноважень органів доходів і зборів, функціонуванням механізму їх взаємодії між собою та з іншими суб'єктами митно-правового регулювання суспільних відносин. Спостерігаємо дублювання функцій, перекладання відповідальності, " з одного боку, «випадіння» актуальних проблем зі сфери діяльності органів доходів і зборів – з іншого.

Проаналізувавши завдання, передбачені у ст. 544 Митного кодексу України, реалізація яких покладається на органи доходів і зборів, можемо дійти висновку, що вони мають різний ступінь узагальнення, наприклад: п. «1) забезпечення правильного застосування, неухильного дотримання та запобігання невиконанню вимог законодавства України з питань державної митної справи» охоплює у своєму змісті п. «4) здійснення митного контролю та виконання митних формальностей щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, у тому числі на підставі електронних документів (електронне декларування), за допомогою технічних засобів контролю тощо», це ж ми спостерігаємо порівнюючи і п. «1) забезпечення правильного застосування, неухильного дотримання та запобігання невиконанню вимог законодавства України з питань державної митної справи» та п. «10) запобігання та протидія контрабанді, боротьба із порушеннями митних правил на всій митній території України». Більше того, можна виявити, що одні з них є досить абстрактними і допускають розширене тлумачення, наприклад п. «3) створення сприятливих умов для полегшення торгівлі, сприяння транзиту, збільшення товарообігу та пасажиропотоку через митний

кордон України». Інші ж, навпаки, вказують на конкретні й точні дії органів доходів і зборів і не можуть бути розширені, наприклад, п. «12) ведення УКТЗЕД».

З огляду на викладене, слід підтримати Д. В. Приймаченка, що ситуація, яка склалася в сфері регламентації правового статусу органів доходів і зборів, повною мірою не сприяє ефективності діяльності цих органів та ускладнює користування відповідними нормативно-правовими актами в процесі правозастосування. Усунення колізій між завданнями органів доходів і зборів, приведення їх у відповідність до нагальних потреб практичної діяльності у цій сфері та розв'язання інших суперечностей вимагає від правотворця застосування єдиного підходу до нормативного закріплення завдань як усїєї системи органів доходів і зборів, так і окремих її складових.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Теория государства и права: Учебник / Под ред. М.Н.Марченко. — М.: Изд-во «Зерцало», 2004.
2. Витрук Н.В. Статус личности в политической системе общества., М., 1993.
3. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» // Відомості Верховної Ради України. — 2011. - № 2. / № 2-3 /. - стор. 34.
4. Митний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. - 2012 р., / № 44-45; № 46-47; № 48. - стор. 1858.
5. Положення про державну митну службу України: Указ президента України від 12 травня 2011 року // Офіційний вісник України.- 2011. - № 37. — Ст. 1514.

УДК 351.741

Стрельченко О. Г., доцент кафедри адміністративного права і процесу НАВС, к.ю.н.;
Намазов Арзу Єтібар огли
студент 2 курсу ННІПП НАВС

Особливості попередження адміністративної деліктності неповнолітніх

У статті виокремлено напрямки попередження адміністративної деліктності та особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх, визначено її профілактичні заходи, які відіграють важливу роль у запобіганні правопорушенням.

Ключові слова: адміністративна деліктність, делікт, відповідальність, відповідальність неповнолітніх, запобігання правопорушень, проступки неповнолітніх.

В статье выделены направления предупреждения административной деликтности и особенности административной ответственности несовершеннолетних, определены ее профилактические мероприятия, которые играют важную роль в предотвращении правонарушений.

Ключевые слова: административная деликтной, деликт, ответственность несовершеннолетних, предотвращение правонарушений, проступки несовершеннолетних.

The article singles out areas of prevention deliktности and administrative features of the administrative responsibility of minors, to its preventive measures play an important role in preventing violations.

Keywords: administrative delict, tort, liability, liability of minors, prevention of crime, juvenile offense.